

2015/16

ROVDJUR SINVENTERING VARG

Färre vargar i år än i fjol

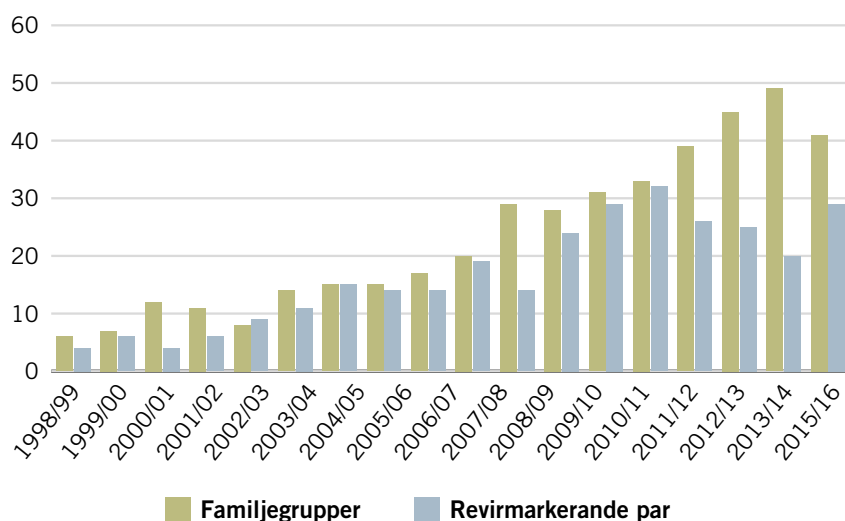
Resultatet från inventeringssäsongen 2015/16 visar att det fanns cirka 340 vargar i Sverige. Det är färre än vid inventeringen vintern 2014/15 då resultatet var cirka 415 vargar. Minskningen beror på flera faktorer.

Det är flera faktorer som tillsammans bidrar till minskningen av vargstammen, exempelvis kan den naturliga variationen i hur många som föds och dör per år, licensjaktens utformning samt illegal jakt påverka populationen.

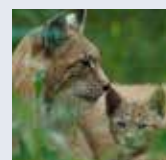
Det totala antalet vargar i Skandinavien vintern 2015/16 beräknas till cirka 430 vargar inklusive de vargar som dött under samma period. Osäkerhetsfaktorn (konfidensintervallet) ligger mellan 340 och 559 vargar. I Sverige beräknas antalet vargar till cirka 340 vargar med ett konfidensintervall mellan 269 och 442 vargar.

Tabellen visar utvecklingen av antalet familjegrupper (vargpar med valpar) och revirmarkerande par (vargpar utan valpar).

FAMILJGRUPPER OCH VARGPAR I SKANDINAVIEN FRAM TILL 2015/16

KÄLLA: VILTSKADECENTER OCH ROVDATA

Lodjur

Järv

Björn

Varg

Övervakning och inventering av rovdjur

Sedan 2012 inventeras järv och lodjur med en gemensam metodik för Sverige och Norge. Sedan hösten 2014 finns även gemensam metodik även för björn och varg. Rovdjursstammarna inventeras årligen för att veta hur stora stammarna är och var rovdjuren finns. Kunskapen om djuren är nödvändig för att kunna genomföra en hållbar och långsiktig viltförvaltning och utgör bland annat grund för beslut om jakt, för förebyggande åtgärder och för ersättning till samebyarna för förekomst av rovdjur.

Dokumenterat döda vargar

Under inventeringsperioden 1 oktober 2015 – 31 mars 2016 har 34 vargar dokumenterats döda i Sverige. Hur många vargar som dör totalt är okänt eftersom det inte går att hitta alla djur som dör.

Fortsatt inavel i vargstammen

Det är ingen större förändring när det gäller inavelsgraden för den skandinaviska vargstammen. Den genomsnittliga inavelsgraden för familjegrupper i Skandinavien är 0.24 vilket är något lägre än vid förra inventeringsperioden då det var 0.25.

Vargar från den finskryska populationen är viktiga för att minska inaveln i den skandinaviska vargstammen. Fyra nya finskryska vargar har dokumenterats på den Skandinaviska halvön sedan inventeringsperioden 2014/15. Alla var hanar och tre av dem dokumenterades döda under inventeringsperioden. Den fjärde har etablerat sig tillsammans med en tik i Tunturireviret i Dalarnas län under vintern 2015/16.

Två finskryska vargar kända sedan tidigare inventeringssäsonger har dokumenterats även denna vinter, båda i Sverige. En hanvarg i en familjegrupp med årsvälpar i Gävleborgs län (Prästskogen), samt en ensam stationär tik i Örebro län (Tiveden).

Hur vet man hur många vargar det finns

Inventeringar utifrån fastställda metoder gör det möjligt att följa vargstammens utveckling från år till år. Storleken på den totala vargpopulationen i Skandinavien uppskattas genom att utgå från antalet familjegrupper av varg som dokumenteras under vinterns inventeringar. Eftersom hela populationen inte inventeras tillämpas en omräkningsfaktor som gör att man grovt kan beräkna den totala vinterpopulationens storlek. Den totala populationen omfattar individer i familjegrupper och par, övriga stationära vargar samt vandringsvargar. Huvuddelen av populationen utgörs av vargar i familjegrupper och par.

Den omräkningsfaktor som används idag baseras på inventeringsdata från åren 2000/01, 2001/02, 2002/03. Omräkningsfaktorn togs fram genom att dela antalet vargar med antalet föryngringar. Denna beräkning gav en omräkningsfaktor på 10 med en variation på 9.2–10.7. I den beräknade totalpopulationen inkluderas antalet vargar som dokumenterats döda under inventeringsperioden.

Utveckling av ny modell för populationsberäkningar

Naturvårdsverket har gett vargforskningsprojektet Skandulv i uppdrag att ta fram en ny modell för populationsberäkning. Syftet är att få så exakta beräkningar som möjligt.

Naturvårdsverket har beställt en modell för populationsberäkning som ska bygga på nya vetenskapligt insamlade data utifrån en kombination av data från tre delar:

- data från inventeringarna av par och familjegrupper
- data om reproduktion och överlevnad, det vill säga uppgifter om födslar och dödlighet, insamlade från sändarmärkta djur tillsammans med
- data om reproduktion och överlevnad samt vargstammens sammansättning erhållen baserat på resultat från DNA-analyser.

Denna beräkningsmodell ska ta hänsyn till en beräknad naturlig dödlighet, en beräknad dödlighet via illegal jakt, trafikdödade djur och vargar som fällts vid licens- eller skyddsjakt. Modellen ska ge ett svar på hur många vargar som fanns i populationen vid den 31 mars, den tidpunkt som i slutet på insamlingen av data i fält som kan anses vara den tid på året då vi har mest tillförlitliga data som inkluderar kunskap om hur många vargar som dött, till exempel i licensjakt.

Den nya modellen granskas vetenskapligt och bör testas empiriskt innan den tas i bruk. Målet är att ta den nya modellen i bruk så snart som möjligt.

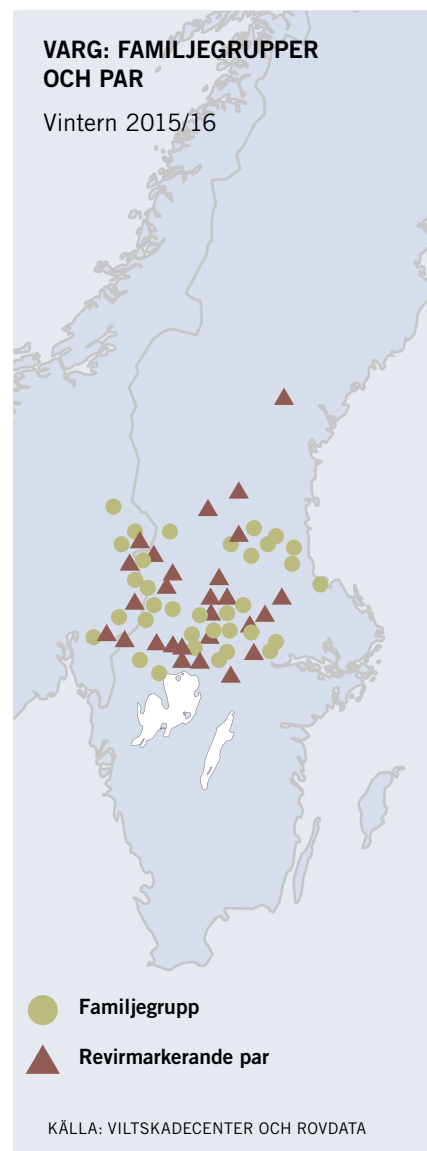
Var finns vargarna

Sverige delar vargpopulationen med Norge och den största delen av populationen återfinns i Sverige. Den finns framför allt i Mellansverige med tätast koncentration i Värmlands, Dalarnas, Örebro, Gävleborgs, Västmanlands och delar av Västra Götalands län.

Vargstammens ökning de senaste åren medför att vargen sprider sig över landet och att det nu finns fler vargar även i övriga delar av Sverige än det funnits tidigare. Vargar som lämnar sitt födelserevir kan röra sig över stora arealer och kan därför dyka upp varsohelst på den skandinaviska halvön. Den svenska rovdjurspolitiken som beslutats av riksdagen i december 2013 innebär bland annat att vargen ska finnas i sitt naturliga utbredningsområde, både i södra och norra Sverige. Undantaget är i renkötselområdet där förekomsten av varg ska begränsas till områden där den gör minst skada.

Hur används inventeringsresultaten

Inventeringarna ger kunskap om rovdjursstammarnas storlek, var de lever och hur stammarna utvecklas över tiden. Bra underlag är nödvändiga för att det ska vara möjligt att bedriva en ansvarsfull och långsiktigt hållbar förvaltning av de stora rovdjuret. Inventeringsresultaten ska ge underlag för uppföljning av nationella och regionala mål för rovdjursstammarnas status och utveckling. Resultaten ligger bland annat till grund för ersättning för rovdjursförekomst till samebyar och beslut om jakt samt för planering av skadeförebyggande åtgärder.

Så här inventeras vargarna

Inventering av varg sker från första oktober till sista mars varje år. Inventeringarna görs för att fastställa antalet familjegrupper och om det fötts nya valpar i ett revir. Om inventeringssäsongen är 2015/16 så inventerar man vuxna vargar och de valpar som föddes på våren 2015. Valpar som är födda våren 2016 inventeras kommande vinter, det vill säga inventeringssäsongen 2016/17.

Varg inventeras på vintern med hjälp av spårning på snö och DNA-analyser från spillning och urin. Vid snöspårningen dokumenteras olika revirmarkeringar samt spår från olika vargar. Förutom spårning och DNA-analyser används även information från vargar som är märkta med sändarhalsband i forsknings-syfte samt information från DNA-analyser av döda vargar. Vargar som inte hävdar revir inventeras endast inom renskötselområdet där antal vargar per sameby ligger till grund för ersättning.

Vem gör vad i inventeringsarbetet

Flera myndigheter och organisationer är delaktiga i rovdjursövervakningen. Länsstyrelserna ansvarar för inventeringarna av varg och de andra stora rovdjuren på regional nivå. Länsstyrelsen dokumenterar och kontrollerar de rovdjursobservationer som har betydelse för inventeringsresultaten. All dokumentation sparas i databasen Rovbase.

Länsstyrelsernas rovdjursinventeringar i renskötselområdet bedrivs i nära samarbete med landets 51 samebyar som är delaktiga i inventeringarna av stora rovdjur i fält.

Svenska Jägareförbundet bidrar också i inventeringsarbetet bland annat genom att registrera rovdjursobservationer i samband med jakten och bistå länsstyrelsen i inventeringar.

Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA) samlar in data och prover från döda rovdjur så att andra myndigheter och institutioner får de data och prover som efterfrågas.

Viltskadecenter sammanställer sedan inventeringsresultaten som fastställs av Naturvårdsverket.

Databaser för inventering

I arbetet med rovdjursinventeringarna har viltförvaltningen tillgång till den gemensamma norsk-svenska databasen Rovbase. För närvarande pågår ett utvecklingsarbete med att göra de inventeringsdata som inte omfattas av sekretess tillgängliga även för allmänheten och redan nu finns en mängd information om döda djur och dna-prover tillgängliga.

www.rovbase.se

För att omhänderta allmänhetens observationer har Rovdata i Norge i samarbete med Naturvårdsverket utvecklat den gemensamma databasen Skandobs med tillhörande mobilapp där vem som helst kan rapportera observationer av stora rovdjur.

www.skandobs.se